

Blížící se soumrak intra-unijních investičních arbitráží

Představitelé členských států EU podepsali dne 15. ledna 2019 společnou deklaraci („**Deklarace**“) o právních důsledcích přelomového rozhodnutí Soudního dvora EU („**SDEU**“) ve věci *Achmea* a o blížícím se ukončení ochrany zahraničních investic v EU na základě dosud platných dohod o ochraně investic uzavřených mezi členskými státy EU (tzv. „**intra-unijní BIT**“).

Případ *Achmea*

Již před časem jsme informovali o loňském přelomovém rozsudku ve věci *Slovensko vs. Achmea* (C-284/16), ve kterém SDEU rozhodl, že rozhodčí doložka obsažená v československo-nizozemské intra-unijní BIT z roku 1991 ohrožuje autonomii unijního práva, a musí tak být považována za zakázanou ve smyslu článků 267 a 344 Smlouvy o fungování EU. Jinými slovy to znamená, že rozhodčí doložky obsažené v intra-unijních BIT jsou neslučitelné s unijním právem.

SDEU založil své rozhodnutí na závěru, že rozhodčí tribunál ustavený k řešení investičního sporu na základě intra-unijní BIT může vykládat nebo dokonce uplatňovat unijní právo, a to zejména jeho ustanovení týkající se volného pohybu. Přitom ale platí, že takový rozhodčí tribunál nemůže požádat SDEU o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se unijního práva. To ovšem brání tomu, aby tyto spory byly řešeny způsobem zaručujícím plnou efektivitu unijního práva. SDEU současně zdůraznil, že jeho závěry se týkají pouze investičních, nikoliv obchodních arbitráží.

Závěry přijaté v Deklaraci

Evropská komise, která se s výše uvedenými závěry SDEU ztotožnila, iniciovala politickou diskusi o dalším osudu intra-unijních BIT v návaznosti na případ *Achmea*. Tato diskuze vyvrcholila přijetím Deklarace členskými státy EU, které se shodly na tom, že „*rozhodčí tribunál ustavený na základě rozhodčí smlouvy mezi investorem a státem nemá pravomoc [spor] rozhodovat, a to kvůli neplatnosti nabídky arbitráže ze strany státu, který je signatářem příslušné bilaterální dohody o ochraně investic.*“

Členské státy EU se proto zavázaly přijmout nezbytná opatření, aby informovaly investiční rozhodčí tribunály o právních důsledcích vyplývajících z rozsudku *Achmea* shrnutých v Deklaraci, a dále se zavázaly žádat soudy, včetně těch ve třetích zemích, aby zrušily či nevykonávaly rozhodčí nálezy vydané na základě intra-unijních BIT.

Deklarace odůvodňuje shora uvedené tím, že když investoři z jednoho členského státu EU uplatňují jednu ze základních svobod volného pohybu (tj. zboží, osob, služeb a kapitálu), jednájí v působnosti unijního práva a požívají ochrany poskytované danými svobodami. Tato ochrana zahrnuje zejména zákaz diskriminace, povinnost proporcionality, právní jistotu a ochranu oprávněných zájmů. Z toho důvodu (při určitém zjednodušení) není v rámci jednotného vnitřního trhu EU potřebná dodatečná ochrana na základě intra-unijní BIT.

Členské státy EU přesto zdůraznily, že účinky Deklarace by se neměly dotýkat smírů a rozhodčích nálezů vydaných ve sporech na základě intra-unijních BIT, které již není možné zrušit a na základě kterých bylo buď dobrovolně plněno, nebo byly plně vymoženy před rozhodnutím ve věci *Achmea*.

Důsledky Deklarace a ochrana investic v rámci EU

Deklarace nepochybně zasáhne do řady investičních arbitráží probíhajících mezi investory a státy a pravděpodobně též do výkonu již vydaných (ale dosud nesplněných) rozhodčích nálezů.

Deklarace dále stanoví závazek členských států EU, že nejpozději do 6. prosince 2019 ukončí všechny mezi sebou navzájem uzavřené intra-unijní BIT.

Členské státy EU současně informovaly celou investorskou komunitu, že „*nové intra-unijní investiční arbitráže by neměly být zahajovány.*“ Investoři proto budou muset případně zvážit restrukturalizaci svých zahraničních investic, pokud si budou přát zachovat stávající úroveň jejich mezinárodní ochrany.

Autoři:

Dušan Sedláček | Partner
René Cienciala | Advokát

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

Náš tým

200 právníků | 400 spolupracovníků

Naši klienti

1 000 klientů | 70 největších světových společností z Fortune 500
50 společností z Czech Top 100 | 7 společností z Czech Top 10

Mezinárodní dosah

Právní poradenství
ve více než **80** zemích světa
ve **12** světových jazycích
až **70%** případů zahrnuje mezinárodní prvek

www.havelpartners.cz

PRAHA

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1
Česká republika
Tel.: +420 255 000 111

BRNO

Titanium Business Complex
Nové sady 996/25
602 00 Brno
Česká republika
Tel.: +420 545 423 420

OSTRAVA

Poděbradova 2738/16
702 00 Ostrava
Česká republika
Tel.: +420 596 110 300

BRATISLAVA

Centrum Zuckermandel
Žižkova 7803/9
811 02 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 232 113 900